

AFYONKARAHİSAR'DA GÜNEŞ HAN-I KÜBRÂ HÂTUNDAN GÜNÜMÜZE MEVLEVİLİĞİN AKTARILMASINDA KADINLARIN ROLÜ

Okt. Yunus Emre UĞUR

Arş. Gör. Çağhan ADAR

Afyon Kocatepe Üniversitesi

GİRİŞ

Türkler, tarihleri boyunca diğer toplumların aksine kadına daha çok değer vermiş ve kadının toplumsal hayatta daha çok kendini gösterebilmesine olanak sağlamıştır. Bu özellik Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra da devam etmiştir. Türklerin Anadolu'ya girmesiyle beraber önce Selçuklu Devleti'nin, ardından Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze kadar gelen belgeler çeşitli kültürlerin aktarılmasında kadının rolünün çok önemli olduğunu gösterir niteliktedir.

Bu aktarıma İslamiyet'in daha zengin yorumlanmasını sağlayan çeşitli tasavvüfî düşünce ekollerinde de rastlamaktayız. Özellikle Mevlevîlik'de kadınların kültür aktarımında daha önde geldiğini görmekteyiz. Mevlevîliğin ikinci önemli merkezi olarak kabul edilen Afyonkarahisar Mevlevî-hânesi bu konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından önemli bir örnektir. Sultan Dîvanî Mehmet Semâî'den sonra Güneş Hâtun ve Destîna Hatunların mevlevîhane'nin idaresinde önemli rol oynadığı çeşitli kaynaklarda görülmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmada Mutahhara Hatun, Güneş Hâtun ve Destîna Hatun'dan günümüze kadar, mevlevîlik kültürüne hizmet eden hanımların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında görüşme tekniği uygulanarak, ikincil kaynaklara (Yayınlanmış kitaplar, anılar, resim, sergi, broşür, grafik, afiş, harita, kişisel dokümanlar, belgesel filmler, web siteleri, sesli ve görsel kayıtlar vb.) başvurulmuştur. Özellikle günümüzde hala hayatta olan hanımların isimlerinin zikredilmemesi konusunda hassasiyet gösterilmiştir.

BULGULAR

Tarihi kaynaklar ve edinilen bilgiler ışığında gerek Cumhuriyetten önce, gerekse de Cumhuriyet döneminden Afyonkarahisar'da Mevlevîliğin aktarımına hizmet eden hanımlar yapılan çalışmalar sonucunda şu şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Mutahhara Hatun

Mevlana Celaleddin Rûmî'nin oğlu Sultan Veled'in kızı olan Mutahhara Hatun Sahih Ahmed Dede'ye göre 1257 yılında dünyaya gelmiştir(Sahih Ahmed Dede:102). Çeşitli kaynaklardan incelendiği doğrultuda Mutahhara Hatunun Germiyanogulları Beyliğine gelin gittiği belirtilmektedir. Mustafa Sakıp Dede Sefine'de Süleyman Şâh ile evli olduğunu belirtse de bu konu muallakta kalmaktadır(Sefine,I: 4-5). Zira her ikisi arasındaki yaş farkının bu izdivacın pek mümkün olamayacağını göstermektedir(Sarı, Eravcı, İlgar, Karazeybek, Daşdemir 2011:271). Bu konu ile ilgili olarak Ahmed Eflâki Dede'nin Menâkibü'l-Ârifin adlı eserinde Mutahhara Hatun'un kiminle evlendiği belirtilmemiş ancak Hızır Paşa ve İlyas Paşa isimli çocukları olduğuna değinilmiştir(Ahmed Eflâki Dede, II:387). Mutahhara Hatun Sahih Ahmed Dede'den Nakil ile 1322 yılında 67 yaşında iken Afyonkarahisar o zaman ki adıyla Karahisar-ı Sâhib'de vefat etmiştir(Sahih Ahmed Dede:126). Ahmed Eflâki Dede eserinde Rum ülkelerinde ki bir çok Hanımların Mutahhara hatun'a talebe olduğundan bahsetmektedir(Ahmed Eflâki Dede, II:386). Buradan da anlaşılacağı üzere gerek soy bakımından gerekse de gelin gittiği beyliğin önemi hasebiyle Mutahhara Hatun'un istifade edilmeye değer bilgilere sahip olan bir hanım olduğu görülmektedir.

Destîna Hatun

Semaî Mehmet Çelebi 'nin torunlarından birisi olan Destîna Hanım, Sahih Ahmed Dede'nin nakline göre 1553 yılında dünyaya gelmiştir. Destîna Hatun doğmadan önce annesi rüyasında Sultan Dîvânî Hazretlerini görmüş ve Sultan Dîvânî kendisine süslü bir bilezik takmış ve doğacak bebek içinde bir bilezik vermiştir. Böylece Destîna adının konmasını îma etmiştir(İlgar, 2012:108).

Mehmet Ziya Efendi, Destîna Hatun'un 1606 yılında vefat eden Şah Mehmed Veled Çelebi'nin kızı olduğunu, babasını vefatından sonra küçük kardeşi Mehmet Efendi üzerlerine belirtilen tarihte Mevlevihane'nin şeyhliğini, vakfında tevliyetini verdiğini, 1630 yılında vefat ettiğini ve Hızır Şah'ın ayak ucunda gömülü olduğunu belirtmektedir. Destîna Hanım'ın üstün vasıflara ve yüksek ahlaka sahip olduğu nakledilir. Aynı zamanda hafız olan Destîna Hanım babasından tefsir ve hadis öğrenmiş, Mesnevi'nin himmetinden istifade etmiş aynı zamanda da başkalarına da aktarmıştır(Sarı, Eravcı, İlgar, Karazeybek, Daşdemir 2011:280).

Hülya Küçük Mevlevî Hanım Halife ve Şeyhler isimli makalesinde Destîna Hanım ile ilgili şu görüşleri istifademize sunmaktadır: Destinâ, küçük yaşta çeşitli riyâzât ve ibâdâtla uğrâşmış, nimet ve süsleri terk etmiş, Kur'ân-ı Kerîm'i hıfz etmiş, doğru yola sülûk etmiş, babasının öğ-rencisi olarak *Mesnevî-i Manevî*'nin sırları, tefsîr, hadis gibi çeşitli ilimler ve

fen-lerde yüceliğini göstermiş, ekseri vakitlerini Sultân-ı Sâtı'ü'l-burhân Ebu's-Seyf türbesi içinde içinde Sâliha hanımlar için ayrılmış olan kafeste, zikir, nâfile ibadet ve murâkabeler ile geçirmiştir. Babasından sonra onun yerine geçmiş ancak, tezkîr-i *Mesnevî-i Şerîf* için irşâd ehli bir kimse, ayrıca diğer bazı hizmet-ler için de ehil birisini nasbederek bizzat kendisinin ve görüşlerinin gerekli olduğu yerlerde de kendisi ilgilenerek tarîkatın işlerini yürütmüştür. Aşırı riyâzetten ve az uykudan zayıf düştüğünü görüp biraz posta yatmasını, uyumasını söyleyenlere: ‚Biz postu ayak altına serdik ki Dost’un rızasını alalım, özellikle o postu ki kurban oldu. Bu sebeple uyku libasından yüz kere daha iyi ve rahattır‘ sözleri ile cevap vermiştir. Bir çok kere ricâl-i ğaybla görüştüğü, odasından gelen sesler üzerine kapısı vurulup da açıldığı zamansa kimsenin görülemediğini, ama değişik iklimlerden gelmiş birçok hediyenin göze çaptığı için Hz. Meryem gibi ‚merzûk-i ğaybî olduğu söylenmiştir. Aldığı hediye ve ihسانları hiçbir zaman kendisi için harcamaz, fukaraya harcardı. Bu haliyle, babasının hem maddî hem manevî mirasına konduğunu göstermiştir(Küçük 2007:70-71).

Destîna Hanım’ın 1621 yılında babasının makamlarına mütevellî olduğunu Sahih Ahmed Dede Sefîne’sinde şu şekilde ifade etmektedir; “Dokuz sene hizmet-i fukarâ-i dervîşanda ve umûr-ı tevliyette ve rû’yet-i hilâfet-i ma’neviyyede bulunmuş ve 1630 yılında vefat etmiştir(Sahih Ahmed Dede:176).

Bu konu ile alakalı olarak Yusuf İlgar Destîna Hanım’ın doğrudan şeyhlik yapmadığını, küçük kardeşinin şeyhliği sırasında vakfın tevliyetine bakarak işleri yürütmesinden dolayı manevî olarak şeyh telakki edildiğini ifade etmektedir(İlgar, 2012:108).

Güneş Han-ı Kübra

Doğum tarihi tam olarak belli olmayan Güneş Han-ı Kübra Hatun Küçük Mehmet Efendi’nin kızıdır(Sahih Ahmed Dede:176-178). Güneş Han-ı Kübra Hatun ile ilgili olarak Yusuf İlgar “1591-92 yıllarında vefat eden Dervîş Yakîni Güneş Han’ın hizmetinde bulunmuş ve onun hakkında methiye yazmıştır. Şu durumda Güneş Han’ın olgun bir yaşta (20-30) olması gerekliliğini düşündürmektedir. Yirmi yaşında olduğunu kabul edersek Güneş Han’ın 1570’li yıllarda doğduğu düşünülebilir. Güneş Han’ın Afyon Karahisar Mevlevîhanesi’nde şeyhlik yaptığı ve başında sarıklı sikke sırtında hırka ile ayin idare ettiği belirtilmektedir. Ancak Mevlevîlikte kadın asâleten şeyh olmamıştır. Şeyhlik yaptığı iddia edilen Güneş Hanım’ın uzun bir süre vakfın idari işlerine baktığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamdan olmak üzere Güneş Han, çarşıya iner, tekkenin ihtiyaçlarını alır, erkek Mevlevî şeyhleri kadar saygı görmüş(İlgar, 2012:114-115).

Güneş Han'ın maddi manevî tüm muhabbetleri gerçek gönül sahibi olan Yaradan'a beslediğini Yusuf İlgar Sahih Ahmed Dede'den rivayetle şöyle anlatmaktadır: “Güneş Han genç kız iken, Çelebi Bedreddin adlı biri evlenme teklifinde bulunmak üzere aracı gönderiyor. Ona olan sevgisinden sararıp solduğunu bildirmek için, “...Hattâ ‘âdeke’l-’urcunî’l-kâdîm.” “Le’ş-şemsüyenbağî lehâ en tüdrike’l-kamer...” ayeti¹

Güneş kim şâh-ı şark u garb pür nûr-ı vilâyettir

Ana âyîne-dârı Bedrolmak dervîşe kerâmetdir

mısralarıyla ifade ederek gönderir. Güneş Han'da buna cevâben, kendisinin vahdet güneşinin muhabbeti ile içi yanan bir zerre olduğunu, bu sebeple ayın ona aydınlık vermesinin hayrete mucip olacağını, yani bu evliliğin imkansız olduğunu şu zarif dizeyle belirtmektedir:

Güneş kim zerre vü ser-germ-i mihr-i şems ü vahdetdir

Anın âyîne-darı Beedrolmak cây-ı hayrettir” (İlgar, 2012:115-116).

Ali Bakı Edip Güneş Han'ın Arapça ve Farsçaya hakim olduğunu ve zaman zaman sema idare ettiğini ifade etmektedir (Edip, 1943: 242). Dergâh'ın türbe bölümüne defnedilen Güneş Han'ın XVII. Yüzyıl ortalarında vefat ettiği düşünülmektedir (İlgar, 2012:116).

Güneş Han-ı Suğrâ

XVII. Yüzyılda yaşamış olan Güneş Han-ı Suğrâ III. Muhammed Arif Çelebi (Küçük Arif Çelebi)nin kızıdır ve 1615-1620 yıllarında doğduğu düşünülmektedir (Sahih Ahmed Dede:180). Mustafa Sakıp Dede ve Abdülbaki Gölpmarlı Güneş Han-ı Suğrâ Hanım'ın Karahisar Mevlevîhanesi'nde Şeyhlik Yapmış olduğunu (Sahih Ahmed Dede:257, Gölpmarlı: 1983). ifade ediyor olsa da incelenen diğer kaynaklarda bu durumu destekleyecek başka bir vesikanın bulunmadığı anlaşılmaktadır ayrıca yapılan diğer araştırmalarda Kehhal-zâde Ebû Bekir Efendinin o dönemde şeyh olduğu göz önünde bulundurulursa Güneş Han-ı Suğrâ Hanım'ın posta oturup şeyhlik yaptığı bilgisinin çok net olamadığı anlaşılmaktadır (Sarı, Eravcı, İlgar, Karazeybek, Daşdemir 2011:282). Bu bilgiler doğrultusunda Güneş Han-ı Suğra Hanım'ın tıpkı Güneş Han-ı Kübrâ Hanım gibi Mevlevîhane içerisinde önemli görevler üstlendiği ve şehir içerisinde hatırı sayılan bir hanım olduğu düşünülmektedir.

¹ “(Sonunda döner,, eski hurma salkımının eğri çöpü gibi olur.) (Güneş aya erişemez, gecenin de gündüzü geçmesi mümkün değildir.) Yâsin/39-40”

Şerife İsmihan Hanım

Şerife İsmihan Hanım Konya Mevlevihanesi'nin 19. Postnişîn'i Abdülhalim Çelebi'nin kızıdır. Annesi Ayşe Hanım'ın ise Karahisar ve Konya'da Şeyhlik yapan Çelebi Mehmet Arif III Efendi'nin kızıdır. İsmihan Hanım'ın 1640-1645 yılları arasında doğduğu düşünülmektedir. Yazılı kaynaklardan edinilen bilgilere göre Karahisar'da bulunan Dîvânî Mehmed Efendi Vakfı'nda 1706 yılında mütevellî olarak görülen İsmihan Hanım'ın 1718'li yıllar da vefat ettiği, daha sonra ise kızı Kerime Hatun'un çeşitli tarihlerde mütevellî olduğu belirtilmektedir(İlgar, 2012: 189).

İsmihan Hanım

Yusuf İlgar'ın Karahisâr-ı Sâhib Sultan Dîvânî Mevlevihâne'si ve Mevlevî Meşhurları isimli eserinde İsmihan Hanım'ın Hacı Yahya Mahallesi'nden Ali Efendi'nin kızı İsmihan Hanım olduğu şeriye sicillerindeki vakıf kayıtlarından olduğunu ifade etmektedir. Aynı eserde İsmihan Hanım'ın Süğlün Köyündeki mülk bahçesini Dîvânî Mehmed Efendi Tekkesine vakfettiği, bahçe gelirinin bir kısmının tekkede bulunan mesnevîhan'ın ücretini karşılamak için ayırdığı ve buna karşılık olarak her gün bir sure okunarak kendisine ve akrabalarının ruhuna okunarak hediye edilmesine şart koşmuş, gelirin geri kalan kısmının ise Mevlevihane'nin aydınlatılması için ayırdığı görülmektedir(İlgar, 2012: 175).

Bahar Hanım

Bahar Hanım Gölpinarlıya göre Kemal Çelebi'nin kızıdır(Gölpinarlı,1983: 361). Mevlevihane'de İlyas Şah Çelebi'nin Sandukası'nın arkasında Bahar Hanım'a ithaf edilen bir sanduka bulunmaktadır.Yapılan araştırmalarda bu hanım hakkında bir bilgiye sahip olunmadığı görülmüştür(İlgar, 2012: 103).

Fatma Zehra Hanım

Fatma Zehra Hanım tarihçi, yazar ve şair olan Namık Kemal'in annesi ve Abdüllatif Paşa'nın kızıdır. Babası 1845 yılında Vali Vekili olarak Afyonkarahisar'a tayin edildiğinden kızının da zaman zaman babasının yanına geldiği ve Namık Kemal'inde çocukluk yıllarının burada geçtiği çeşitli kaynaklarda ifade edilmektedir(Sarı, Eravcı, İlgar, Karazeybek, Daşdemir 2011:289). Fatma Zehra Hanım Afyon'a babasını ziyarete geldiği bir Ramazan bayramı gecesi 31 Ağustos 1848 tarihinde vefat etmiştir. Mevlevî muhibbânı olan ve bundan

ötürü tekkeye çeşitli bağışlarda bulunan Fatma Zehra Hanım Mevlevîhane'nin bahçesine defnedilmiştir(İlgar, 2012: 110-111).

1925 yılında çıkartılan tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla alakalı kanunun 6 yüzyıl boyunca faaliyetlerine devam eden Karahisar Mevlevîhanesi'nin organik olarak varlığını sonlandırmıştır. Bu tarihten itibaren bu kültürün evlerde, kapalı kapılar arkasında hatta zaman zaman çeşitli baskılar altında devam ettirilmeye çalışıldığı o dönemi görmüş insanlar tarafından rivayet edilmiştir. Çalışmamızın bu bölümünde Cumhuriyet Dönemi ve sonrası bu kültürün aktarımına hizmet eden ve katkı sağlayan hanımların isimleri ve kimden istifade ettiklerine yer verilecektir. Bu kısımda verilecek olan bilgiler betimsel araştırma yöntemlerine ve o dönemde yaşamış olan şahısların bilgileri ışığında derlenmiştir.

... Münir Çelebi'den Hayriye Soner, Hatice Soner ve Aliye Bayık manevî olarak istifade etmişlerdir.

Ferruh Çelebi Karahisar Mevlevîhanesi şeyhlerinden Ahmed Kemalettin Çelebi ile Münire Hanım'ın oğludur. 1867 yılında doğan Ferruh Çelebi'nin soyu hem anne hem de baba tarafından Sultan Dîvânî Hazretlerine dayanmaktadır. Tarihleri kesin olamamakla birlikte Ferruh Çelebinin Üsküdar Mevlevîhanesi'nde Şeyhlik yaptığı aktarılmıştır(İlgar, 2012: 164-165). Ferruh Çelebi'den istifade eden hanımlar Şerife Bayık Münire Bayık ve Cemile Bayık olarak karşımıza çıkmaktadır.

Konya'da Üçler mezarlığı'nda Metfun bulunan Mehmet Dede'den haluk Nur Baki'nin annesi olan Nevriye Nur Baki, Makule Çelebi ve kızı Bedia Hanım, Münire Bayık, İstanbul'lu Bedia Hanım istifade etmişlerdir.

Arif Çelebi, Ferruh Çelebi'nin oğludur. Annesi Rakie hanım olan Arif Çelebi 1889 yılında dünyaya gelmiştir. Çocukluk ve gençlik yıllarının önemli bir bölümü dergah içerisinde geçmiş olan Arif Çelebi Kurtuluş savaşı yıllarında dergahta çeşitli faaliyetlerde bulunmuş ve bizatihi olarak savaşa iştirak etmiş ve fedakarlıklarından ötürü İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiştir. Bir süre ilahiyat ve hukuk okuduğu ve çeşitli memuriyetlerde çalıştığı aktarılmıştır. Mevlevî terbiyesi ile yetişen Arif Çelebi'nin çok üstün vasıflarının bulunduğu ve gösterişten hiç hoşlanmadığı çeşitli kaynaklardan ve kişilerden nakledilir. Arif Çelebi 20.05.1965 tarihinde Hakka yürümüştür(İlgar, 2012: 154-155). Arif Çelebinin yaşadığı dönem yasaklamalar yüzünden bir miktar sıkıntı ile geçtiği talebelerinden rivayet edilir. Bu dönemde kendisinin derin bilgisi ve himmetinden istifade eden hanımlar eşi Sare Hanım, Arif Çelebi'nin ikinci eşi Sekine Hanım, Hatice Uysal, kız kardeşi Memnune Hanım, Hikmet Sarı(Rıza Sarı'nın Hanımı), Muhsine Büyükekmekçi ve kızı Meliha Çelebiyi sayabiliriz.

Çalışmamızda yaklaşık Dönemlerde Çorumlu Mustafa Efendinin talebesi Hacı Hüseyin Efendi'den istifade eden Hacer Ateş isimli bir hanımın varlığı ve Mevlevî muhibbani olduğu bilgisi muhibban hanımlarca nakledilmiştir. Fakat ismi geçen hanım'ın başka tarikatlara'da intisab etmiş olabileceğini söyleyen kaynaklara da rastlanmıştır.

Şeyh Ahmed Dede(Nüket Sarecel'in Dedesi) ... İstifade eden hanımlar Arasında Leman Okyar, Semiha Saraçel ve Torunu Nükhet Saraçel bulunmaktadır.

1904 yılında Afyon'da doğan Kemal Bayık Afyon Karahisar Müftülerinden Hüseyin Bayık'ın oğludur. Dönemin önemli neyzenlerinden Neyzen Feyzi Dede'den müzik ve ney eğitimi aldığı, 50-55 yıl kadar Mevlevî camii'nde müezzinlik yaptığı ve o dönemlerde Afyonkarahisar, Konya ve Antalya'da düzenlenen sema mukabelelerine önemli katkılarda bulunduğu kaynaklarda ifade edilmiştir. Kemal Bayık 17 Aralık 1983 tarihinde vefat etmiştir(İlgar, 2012: 176). Yaşadığı dönem ve irtibat halinde olduğu zatlar göz önünde bulundurulacak olursa Kemal Bayık'ın çok değerli bilgiler derlediği düşünülmektedir. Bu manevi bilgilerden istifade eden hanımlar Melahat Oğuz ve Günay Alp hanımlardır.

Arif Çelebi'nin kardeşi olan Selahaddin Çelebi derin bilgisi ve yüksek tevazu ile son zamanların en önemli isimlerindendi ve başta eşi Birsen Çelebi olmak üzere, Meliha Çelebi'nin kızları Vesile Çelebi, Vehibe Çelebi ve Vecibe Çelebi'nin yanı sıra günümüzde Mevlevî muhibbani olan hanımların ve beylerin istifade ettikleri isimlerdendi.

... Oğlu olan Muhtar Dikmen Afyonkarahisar'da yakın çevresi tarafında da pek bilinemeyen fakat manevi himmet ve feyzlerini Mevlevî muhibbanlarına saçan pek muhterem zaatlerden bir tanesidir. Pek mütevazi kişiliği'nin altında derin bilgi ve görgüsünü gizlemeye çalışmıştır. Son dönemlerimizin Afyonkarahisar Mevlevîliği açısından önemli olan bu zattan istifade eden hanımlar arasından Hikmet Tokman, Esmâ Aşkar, Hüsnîye Albay ve Fahriye Uğur'u sayabiliriz.

Son dönemlerde Afyonkarahisar'da Mevlevî kültürüne hizmet eden muhterem şahıslardan bir tanesi de Konya'da üçler mezarlığında metfun Sıtkı Dede'nin Talebesi Nalbant Halil Çakar'dır. Aynı zaman da Muhtar Dikmen'in de gönüldaşı olan Halil Çakar'dan Nusret Yüce, Esmâ Aşkar, Hüsnîye Albay, Fahriye Uğur... Manevî istifadelere bulunmuşlardır. Halil Çakar 14.01.2013 tarihinde Hakka yürümüştür.

SONUÇ

XIV. yüzyıldan beri Afyonkarahisar'da varlığını devam ettiren Mevlevîlik kültürü bu şehirde yaşayan hanımların önemli bir kısmı tarafından benimsenmiştir. Araştırmamızda hanımların diğer tarikatlarda görülmediği boyutlarda Afyonkarahisar Mevlevîhanesi'nde önemli hizmetlerde buldukları, bazılarının Mevlevîhane'nin Vakfında mütevellilik yaptıkları, hatta kimi rivayetlere göre Şeylik yaptıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca Cumhuriyet döneminde tekke ve zaviyelerin kapatılmasından sonra çoğu birbirinin akrabası ya da arkadaşı olan ismi geçen hanımların Mevlevîlik kültürüne kendi aralarında oluşturdukları gezek geleneğiyle önemli katkılar sağladıkları ve bu kültürün kendilerinden sonraki kuşaklara aktarılmasın da çok önemli rol oynadıkları belirlenmiştir. Ayrıca araştırmamız boyunca görüşme yapılan hanımların önemli bir kısmı tevazuu gereği isimlerinin zikredilmemesi ricasında bulunmuşlardır. Hanımların Mevlevîlik kültürüne hizmetleri gerek birbirleriyle olan yakınlıkları, gerekse de oluşturdukları model bakımından günümüzün Mevlevîlik kültürü aktarımı açısından önem ve nadide bir örnek teşkil ettiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Yazma Eserler

MUSTAFA SÂKIP Dede, *Sefîne-i Nefîse-i Mevleviyyân*, Milli Kütüphane, AGAPK. Yazmaları, Yazma No: 18280.

SAHÎH AHMED Dede. *Mecmû 'atü't-Tevarihî'l-Mevleviyye*, MMİK, Yazma No:5446.

Basılı Eserler

BAKI, Edip Ali (1943). *Afyon'da Şair ve Âlim Büyük Bir Türk Kadını Güneş Han*, Taşpınar Dergisi, Afyon.

EFLAKÎ AHMED Dede (1989). *Âriflerin Menkıbeleri*, Çev: Tahsin Yazıcı, I-II, MEB. Yayını, s:241-245, İstanbul.

Gölpınarlı, A. (1983). *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik*, (2. baskı), İnkılâp ve Aka Yayınları, İstanbul.

İLGAR, Yusuf (2012). *Karahisâr-ı Sâhib Sultan Dîvânî Mevlevîhâne'si ve Mevlevî Meşhurları*, (2. Baskı), Karaman Ofset, Afyonkarahisar.

KÜÇÜK, Hülya (2007). *Mevlevî Hanım Halife Ve Şeyhler*, Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, yıl: 8 , sayı: 20, Mevlânâ' ya Armağan Sayısı, ss. 69-78.

Sarı M., Eravcı M., İlgar Y., Karazeybek M., Daşdemir L. (2011). *Sultan Dîvânî ve Afyonkarahisar'da Mevlevîlik*, (2. Baskı), Uyum Ajans, İstanbul.

YAZIR HAMDİ, Elmalılı (2011). *Kur'ân-ı Kerîm Meâli*, Günümüz Türkçesiyle Sadeleştiren: Doç. Dr. Mustafa Özel, Batın Yayıncılık, İstanbul.